

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशिकरण परिक्षण
प्रतिवेदन २०८०
शिवपुरी गाउँपालिका, नुवाकोट

१. पृष्ठभूमी

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणको आधार नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा लैङ्गिक विभेद अन्त्य गरी समानुपातिक र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने व्यवस्था उल्लेख भएको छ। संविधानको धारा ३८ ले महिलालाई समान वंशिय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार, राज्यका सबै तहमा सहभागी हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारिक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ। संविधानले महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसाजन्य कार्यहरूलाई कानून बमोजिम दण्डनिय हुने व्यवस्था गरेको छ।

संविधानको धारा १८ को समानताको हकमा सबै नागरिक कानूनको दृष्टिमा समान हुने तथा कसैलाई पनि कानूनको समान संरक्षणबाट वञ्चित नगरिने तथा सामान्य कानूनको प्रयोगमा उत्पत्ति, धर्म, वर्ण, जात, जाति, लिंग, शारीरिक अवस्था, अपांगता, स्वास्थ्य स्थिति, वैवाहिक स्थिति, गर्भावस्था, आर्थिक अवस्था, भाषा वा क्षेत्र, वैचारिक आस्था वा अन्य यस्तै कुनै आधारमा भेदभाव नगर्ने उल्लेख छ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण (लैससास) सम्बन्धी देहायका प्रावधानहरूको व्यवस्था गरेको छ।

क. गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारमा लैससास सम्बन्धी व्यवस्था :

ख. वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत वडामा आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडी परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपांगता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत समुदायको अभिलेख राखी सामाजिक र आर्थिक उत्थान सम्बन्धी काम गर्ने, विभिन्न समुदायबीच सामाजिक सद्भाव तथा सौहार्दता कायम गर्ने, बालविवाह, बहुविवाह, लैंगिक हिंसा, छुवाछुत, दहेज तथा दाईजो, हलिया प्रथा, छाउपडी, कमलरी प्रथा, बालश्रम, मानव बेचबिखन जस्ता सामाजिक कुरिती र अन्धविश्वासको अन्त्य गर्ने गराउने व्यवस्था।

ग. स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा महिला तथा पिछडिएको वर्गको सहभागिता जोड, महिला योजना छनौटमा बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने कार्यक्रममा जोड दिदै लैससास प्रवर्धन गर्ने व्यवस्था।

१.१ शिवपुरी गाउँपालिकाको परिचय:

नुवाकोट जिल्लाको दक्षिण पूर्वी भागमा अवस्थित शिवपुरी गाउँपालिका साविकका तलाखु, छाप, लिखु, सिक्रे महाकाली, समुन्द्रादेवी, सुनखानी र थानापती गा.वि.स. समावेश गरि ८ वटा वडामा विभक्त रहेको छ। भौगोलिक हिसाबले २७ डिग्री ४८ मिनेट ३२ सेकेण्ड देखि २७ डिग्री ५३ मिनेट २९ पूर्वी अक्षांस र ८५ डिग्री १८ मिनेट ११ सेकेण्ड देखि ८५ डिग्री २४ मिनेट ५१ सेकेण्ड पूर्वी देशान्तरमा फैलिएर रहेको छ। कूल क्षेत्रफल १०१.५०३३ ब.कि.मि. रहेको यस गाउँपालिका समुन्द्रिक सतहको ६२० मिटर देखि २५२९ मिटरको उचाईमा रहेको छ। शिवपुरी गाउँपालिकाको कार्यालय रहेको स्थान वडा नं. ५ को शैरावगरमा रहेको छ। गाउँपालिकाको केन्द्र जिल्लाको सदरमुकाम विदुर देखि ३० कि.मी. र राजधानी काठमाण्डौ देखि ४० कि.मी. को सडकको दुरीमा रहेको छ। गाउँपालिकाको पूर्वमा सिन्धुपाल्चोक जिल्ला, पश्चिममा पञ्चकन्या, लिखु र ककनी गाउँपालिका, उत्तरमा पञ्चकन्या र दुप्चेश्वर गाउँपालिका र दक्षिणमा शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज पर्दछ।

२. लैससास परिक्षणको महत्व

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अध्ययनको महत्व देहाय प्रकारको रहेको छ ।

क. संविधानद्वारा प्रदत्त हकहरुको कार्यान्वयन गर्न तथा समानुपतिक समावेशिताका आधारमा राज्य संरचनाका सबै अंगहरुमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, मजदूर, किसान, अपांगता भएका व्यक्ति, पिछडिएका वर्ग र क्षेत्र सबैलाई सहभागि गराउन संवैधानिक व्यवस्था गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सामाजिक विविधता बीचको असमानता, सामाजिक बञ्चितकरणका कारण सामाजिक समूहको विकास सूचकहरुमा भएको कमजोर अवस्था र सामाजिक, आर्थिक तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा रहेको पहुँचको न्युन अन्तरलाई पहिचान गर्न ।

ख. स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा भएको व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहमा लैससासको विद्यमान अवस्थाको जानकारीका साथै तहगत तथा मुलुकको समग्र समस्या र चुनौतिहरुको पहिचान गर्न एवं यस क्षेत्रका योजना तथा कार्यक्रमहरुको दक्षता र प्रभावकारीताको लेखाजोखा तथा मुल्याङ्कन गरि नीतिगत पृष्ठ पोषण लिन ।

३. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणको उद्देश्यहरु

क. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत स्थानीय सरकारको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरुमा महिला र सीमान्तकृत समुहहरुलाई समावेशी गरि, लैंगिक समानता र सबै जातजातीको अर्थपूर्ण सहभागिता गराई लैंगिक अन्तरहरुको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रवाहिकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।

ख. महिला र सीमान्तकृत समुहहरुलाई समावेश गरी उनीहरुको योजनाबद्ध रुपमा व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अभिवृद्धि गरी स्थानीय तहको विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने ।

ग. स्थानीय सरकारको सबै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।

घ. लैससास परीक्षणको नतिजाको आधारमा समस्या तथा चुनौतिहरुको पहिचान गरी समयमै समाधन गर्ने तथा भावी योजना तथा कार्यक्रमका लागि नीतिगत पृष्ठपोषण लिन ।

४. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणले समेटने क्षेत्रहरु

स्थानीय तह लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको परिक्षणको दिग्दर्शन २०७८ मा संस्थागत लेखाजोखाको लागि प्रयोग गरिने सूचकहरुमा स्थानीय सरकारको नीतिमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी उत्तरदायी कार्यक्रम, आन्तरिक संरचना र मानव संसाधन, सम्बन्ध विस्तार तथा नेपाल सरकारका प्रतिवद्धताहरु गरी प्रमुख पाँचवटा विषय क्षेत्र समावेश गरिएको छ । परीक्षणका लागि सूचकको रुपमा नीति, कानून, योजना, संस्थागत व्यवस्था, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व गरी पाँचवटा शीर्षकहरु भित्र विभिन्न २२ वटा उपशीर्षकहरु राखिएका छन् ।

४.१ लैससास परिक्षणले समेटन क्षेत्रहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्

- क. नीति, कानून र योजना
- ख. संस्थागत व्यवस्था
- ग. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
- घ. सेवा प्रवाह
- ड. सुशासन तथा उत्तरदायित्व

४.२. स्थानिय तह लैससास को लागी नेपाल सरकारको लैससास परिक्षण दिग्दर्शन बाहेक तपशिलमा रहेका बिषय क्षेत्रहरुको पनि सुचक बनाई अवलोकन पश्चात नतिजा विश्लेषण :

- क) कर्मचारी संरचनाको विश्लेषण
- ख) निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु(विषेशत पिछडियको वर्गहरुको प्रतिनिधित्व गर्ने समुदायको)को निर्णय प्रकृत्यामा सहभगिता र कार्यक्रम कार्यान्वयनमा भुमिका
- ग) कार्यस्थलको पहुँच र सुलभताको चित्रण (अपाँगता मैत्री बाटो तथा अवस्था,शौचालय को व्यवस्था, सामाग्रीहरु,ड्रेस कोड, बाल हेरचाह कक्ष, स्तनपान कक्ष र सुत्केरी आमाहरुको लागी स्तनपान समय र कार्यालयको खानेपानीको धारा अपाँगता र बालमेत्री तथा समुदायमा निर्माण भएको धारा बाल, अपाँगता र महिला मैत्री भए नभएको)
- घ) गत आर्थिक वर्ष र चालु आर्थिक वर्षमा लैससास सम्बन्धि कार्यक्रम तथा बजेटको व्यवस्था
- ड) स्थानिय सरकारको लैससास सम्बोधनमा नागरिकको आवाज तथा प्रतिक्रिया
- च) योजना र बजेट अध्ययन र योजनाका बजेट कार्यान्वयन कसरि भएका छन् भनि कार्यक्रमको बजेट अध्ययन र विश्लेषण पनि गरिएको छ .

५. लैससास परिक्षणको विधि र तरिका

शिवपुरी गाउँपालिकाद्वारा संचालित कार्यक्रमहरु लैङ्गिक मैत्री भए नभएको बारेमा लेखाजोखा गर्न लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ मा उल्लेख भएबमोजिम निम्नानुसार परिक्षण गरिएको थियो ।

१. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको सहभागिमा लेखाजोखाको ढाँचा अनुसारको प्रश्नावलीहरुमा छलफल गरी अंक प्रदान गरिएको थियो ।
२. प्रत्येक सुचकहरुमा प्राप्त अंकको आधारमा नगरपालिकाको वर्तमान अवस्था माकुरी जालोमा चित्रण गरिएको थियो ।
३. प्राप्ताङ्क र चित्र छलफलको आधारमा नगरपालिकाको सबल पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरु पहिचान गरिएको थियो ।
४. पुर्ण अंक प्राप्त सुचकलाई सबल पक्ष र त्यसभन्दा कम अंक प्राप्त सुचकलाई सुधार गर्नु पर्ने पक्षमा राखिएको छ ।
५. पहिचान गरिएका सुधार गर्नु पर्ने पक्षलाई समाधान गर्ने हिसाबले एकिकृत कार्ययोजना तयार गरी उक्त कार्ययोजना नगरपालिकाले नियमित अनुगमन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

नोट : ० अंक = न्युन

०-०.५ = मध्यम

१ = राम्रो

५.१ कार्यालयको भौतिक संरचना अवलोकन र सेवाग्राहिहरुसंगको वार्तालापमा गरिएको गतिविधिहरु :

क) कर्मचारी संरचनाको विश्लेषण तथा अवलोकन

ख) निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु (विशेषतः पिछडियको लिंग, क्षेत्र र वर्गहरुहरुको प्रतिनिधित्व गर्ने)को निर्णय प्रकृत्यामा सहभागिता र कार्यक्रम कार्यान्वयनमा भूमिका को बारे छलफल ।

- अध्यक्ष र उपाध्यक्ष दुवै पुरुष रहेको पाइयो । साथै ब्राम्हण र क्षेत्रीको कम सभागिता रहेको पाइयो ।

ग) कार्यस्थलको सुलभताको चित्रण

अपाँगता र वाल मैत्री बाटा	छैन
भवनको अवस्था अपाँगता र वाल मैत्री	छैन
शोचालयको व्यवस्था	छ तर अपाँगता र वाल मैत्री छैन
ड्रेस कोड	छ
वाल हेरचाह कक्ष	छैन
सुत्केरी आमाहरुको लागी स्तनपान समय	छैन
कार्यालयको खानेपानीको धारा अपाँगता र वालमैत्री	छैन
स्तनपान कक्ष	छ
समुदायमा निर्माण भएको धारा अपाँगता र महिला मैत्री भए नभएका	छैन

घ) गत आर्थिक वर्ष र चालु आर्थिक वर्षमा लैससास सम्बन्धि कार्यक्रम तथा बजेटको व्यवस्थाको अवलोकन

— सुत्रामा व्यवस्था हुदा हुदै पनि कार्यक्रमगत कोड नगरेको पाइयो । त्यसैले बजेटका कार्यन्वयनमा पालिकाले विशेष ध्यान पुर्याउनु पर्ने देखियो ।

ड) स्थानिय सरकारको लैससास सम्बोधनमा नागरिकको आवाज तथा प्रतिक्रिया संकलन

६. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणको विश्लेषणका औजारहरु

लैससास परिक्षणका क्रममा विश्लेषणका लागि प्रयोग गरिएका औजारहरु निम्न रहेका छन् ।

क. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण कार्यदल गठन

संयोजक - श्री बिर बहादुर तामाङ

सदस्य - विज्ञ डा . योगमाया कँडेल

सदस्य - श्री पुजा खतिवडा

सदस्य- विष्णु प्रसाद नौपाने

ख. दस्तावेज समिक्षा

ग. लक्षित समुहका जानकार ब्यक्तिहरुसंग अर्न्तवार्ता तथा छलफल ।

घ. कार्यशाला गोष्ठी (सूचकहरुको लेखाजोखा) , सबल, सुधारात्मक, अवसर र चुनौती विश्लेषण , कार्ययोजना तयारी र कार्यान्वयन प्रतिबद्धता ।

शिवपुरी गाउँपालिका स्थानीय तह लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण कार्यविधि, २०७८ मा उल्लेख भए बमोजिमको लैससास परिक्षण औजार प्रयोग गरिएको र यो औजारमा उल्लेख भएका ५ विषयहरु:

(१) स्थानीय सरकारको नीति, कानून योजनामा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास,

(२) सस्थागत ब्यबस्था,

(३) मानब संसाधन तथा क्षमता बिकाश,

(४) सेवा प्रवाह, र

(५) सुशासन तथा उत्तरदायित्व

माथिका विषयका १०० वटा सूचकका आधारमा लैससाको वर्तमान अवस्थाको मापन गरिएको । यसका साथै कार्यालयमा भौतिक रुपमानै उपस्थित भएर कार्यालयको संरचना अपाँगता मेत्री छ छैन, बालमेत्री छ छैन, सेवाग्राहिहरुलाई दिईने सेवामा विशेष ध्यान पुर्याईएको छ, कि छैन र लैससास सम्बन्धमा पालिकाले दिएको सेवामा सेवाग्राहिको धारणा बारेमा पनि अवलोकन र धारणा संकलन गरिएको थियो ।

सूचकहरुको मापन गर्दाको समयमा प्रत्येक सूचकमा उल्लेखित कुरा राम्रो देखिएमा १अंक मध्यम देखिएमा ०.५ र सुधार गर्नु पर्ने देखिएमा वा सो विषय हुँदै नभएमा ० अंकहरू प्रदान गरिएको । ५ वटा मूल शीर्षक अन्तर्गत रहेका २२ वटा सहायक शिर्षकहरुमा प्राप्त अंकहरुलाई जोडि बार चार्ट तथा माकुरीजालोको चित्र (Spider net) बनाई सहभागीहरू माभ लैससासको अवस्था प्रस्तुत गरिएको । अवलोकनमा देखिएका राम्रा पक्ष र सो सूचकको चित्रले देखाएका राम्रा पक्षहरुलाई निरन्तरता दिई, कमजोर पक्षहरुलाई सुधार गर्दै आगामी दिनहरूमा आवश्यकताहरूको पहिचान गरी लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकासका लागि एकिकृत कार्य योजना बनाई अगाडि बढाउन यो लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणले मद्दत पुर्याउने कुरालाई महत्वका साथ उल्लेख गरिएको ।

७. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणबाट आएका मुख्य प्राप्तिहरु

शिवपुरी गाउँपालिकाको लैससास परिक्षणबाट देखिएका मुख्य प्राप्तिहरु देहाय बमोजिमका छन् ।

क) शिवपुरी गाउँपालिकाको जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र सरोकारवालाहरुमा लैससास सम्बन्धि बुझाइको विकास भएको छ ।

ख) शिवपुरी गाउँपालिकाको नीतिगत व्यवस्था, विद्यमान संस्थागत संरचना, योजना तर्जुमा र कार्यक्रमहरुमा महिला र सामाजिक रुपमा बञ्चितमा परेका व्यक्ति र समुहहरुको सहभागिता र संवेदनशीलता सम्बन्धी वर्तमान अवस्थाको लैससास परिक्षणका सुचकका आधारमा अंक मापन भएको छ ।

ग) कार्यालयका कर्मचारीहरुको ड्रेस कोडमा समानता छ भने निर्माण भएका संरचनाहरुमा महिला,वाल र अपाङ्गता मैत्री अभैपनि हुन सकेको छैन यसको लागी कार्ययोजना निर्माण हुनु ।

घ) लैससास परिक्षणका सुचकका आधारमा प्राप्त भएका सुभावहरुको कार्यान्वयनका लागि कार्य योजनाको तयारी र नगरपालिकाको तर्फबाट कार्यान्वयनको सामुहिक प्रतिवद्धता भएको छ ।

द. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण बीधिबाट देखिएको लैससासको अवस्था

शिवपुरी गाउँपालिकाको लैससासको अवस्थाका सम्बन्धमा लैससास परिक्षणबाट प्राप्त भए अनुसार यस पालिकामा लैससास विश्लेषणमा आधारित सुशासन तथा उत्तरदायित्व र सेवा प्रवाहमा नेपाल सरकारका लैससास विकासका नीति र प्रतिवद्धताको अवस्था तुलनात्मक रुपमा सन्तोषजनक देखिन्छ । लैससास नीति कानुन तथा योजना तजुमा मानव संशासन तथा क्षमता विकास र संस्थागत व्यवस्थामा सबैभन्दा बढी सुधारको प्रयास गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

८.१. परीक्षण पश्चात सूचकहरूले प्राप्त गरेका अंक र नतिजाको व्याख्या

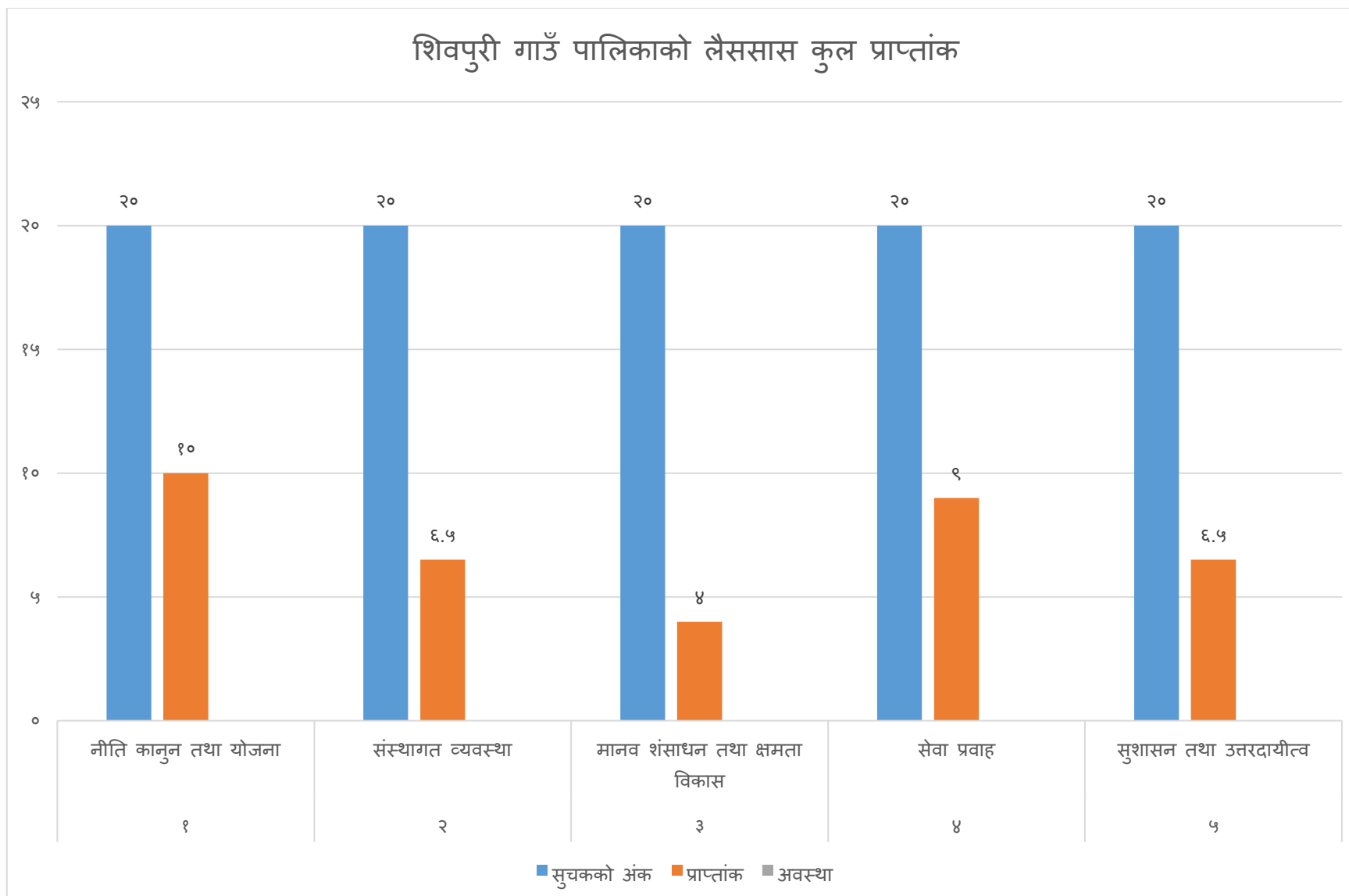
लैससास परिक्षणमा शिवपुरी गाउँपालिकाको १०० वटा सूचकहरूमा १०० को पुँगाँकमा ३६ प्राप्त गरेको छ । यसलाई कमजोर अवस्था भन्न सकिन्छ । पालिकाले दिने सेवाका ५ वटा क्षेत्रमध्ये नीति कानून तथा योजना केहि ध्यान दिएको जसको कारण १० अंक आएको छ भने सबै भन्दा कमजोर मानव शंसाधन तथा क्षमता विकासमा भएको पाईन्छ । यसबाट सबै क्षेत्रमा विशेष ढंगले विकास गरिनुपने अवस्था देख्न सकिन्छ । जसलाई अंकमा पनि हेर्न सकिन्छ ।

प्राप्त गरेको अंक यसप्रकार रहेको छ :

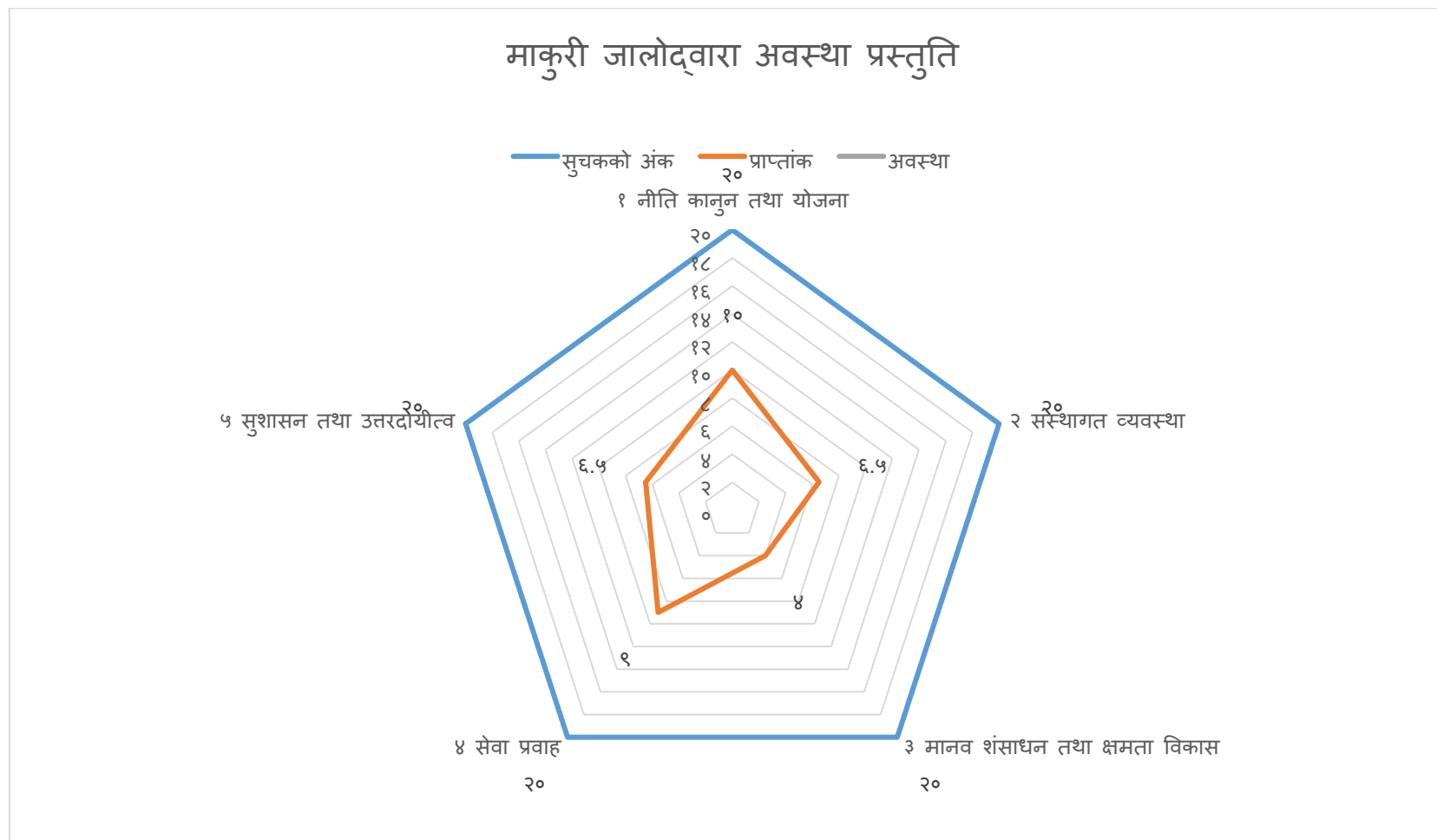
सूचक नं	सूचकहरू	सूचकको अंक	प्राप्तांक	अवस्था
१	नीति कानून तथा योजना	२०	१०	मध्यम
२	संस्थागत व्यवस्था	२०	६.५	कमजोर
३	मानव शंसाधन तथा क्षमता विकास	२०	४	कमजोर
४	सेवा प्रवाह	२०	९	कमजोर
५	सुशासन तथा उत्तरदायीत्व	२०	६.५	कमजोर
	जम्मा	१००	३६	कमजोर

Bar Chart: लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणमा पाँचवटा बिषयबस्तुले प्राप्त गरेको अंकभार लाई बिषयगत आधारमा **Bar Chart** मा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

शिवपुरी गाउँ पालिकाको लैससास कुल प्राप्तांक

माकुरी जालो : शिवपुरी गाउँपालिका लैससास सम्बन्धी सुचकको अभ्यासमा प्राप्त गरेको अंकलाई यहाँ सारांशमा माकुरी जालोमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

८.३ स्थानीय तह लैससास को लागी नेपाल सरकारको लैससास परिक्षण दिग्दर्शन बाहेक तपशिलमा रहेका विषय क्षेत्रहरुको पनि सुचक बनाई अवलोकन पश्चात गरिएको नतिजा विश्लेषण :

क) कर्मचारी संरचनाको विश्लेषण

मापन गरिएको सुचक :

स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा कर्मचारी पदाधीकारी प्रतिनिधित्व व्यवस्थामा ४ पुगाँकमा १.५ अंक प्राप्त गरेको पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण विश्लेषण (फोकलबाट प्राप्त तथ्याँक र वेभ साईटको आधारमा)

वडा कार्यालय	गाउँपालिका कार्यालय	जम्मा
पुरुष-१३	पुरुष - २६	पुरुष - ३७
महिला - २	महिला - ९	महिला - ११
०.१५	३४.६१%	२९.७२%

*गाउँपालिकामा र वडामा गरि महिला कर्मचारीहरुको संख्या जम्मा २९.७२% मात्र रहेको छ, जुन संविधानले व्यवस्था गरेको ३३% भन्दा कम संख्या हो

ख) निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु(विषेशत पिछ्छडियको वर्गहरुहरुको प्रतिनिधित्व गर्ने)को निर्णय प्रकृत्यामा र कार्यक्रम कार्यान्वयनमा भूमिका पालिकाको उपाध्यक्ष पुरुष निर्वाचित भएको र कार्यपालिका सदस्यहरुमा महिलाहरु संविधान अनुरूप भएको पाइयो । दलित र जनजाती महिलाहरु र दलित समुदायको प्रतिनिधिहरु निर्वाचित भएको पाईयो । पालिका बाट गठन हुने विभिन्न समितिहरुमा कार्यपालिका सदस्यहरुले समितिको सदस्यको रुपमा भागलिएको पाईयो । (फोकलबाट प्राप्त तथ्याँक)

ग) कार्यस्थलको सुलभताको चित्रण(अपाँगता मैत्री बाटो तथा अवस्था,शौचालय को व्यवस्था, सामाग्रीहरु,ड्रेस कोड, वाल हेरचाह कक्ष, स्तनपान कक्ष र सुत्केरी आमाहरुको लागी स्तनपान समय, कार्यालयको खानेपानीको धारा अपाँगता र वालैत्री तथा समुदायमा निर्माण भएको धारा वाल, अपाँगता र महिला मैत्री भए नभएका आदि)

-पालिका कार्यालय नयाँ र व्यवस्थित रहेको र बाटो तथा भौतिक संरचना कुनै पनि अपाँगता मैत्री हिसावले -याम नभएको कुनै पनि कार्यालयहरुमा ह्वील चियर जान नसक्ने, अवस्था पाईयो । खानेपानी धारा र शौचालयमा अपाँगता र वाल मैत्री छैन ।

क्र सं	सुचकहरु	उपलब्धता छ	उपलब्धता छैन
१	कार्यालयमा अपाङ्गता मैत्री संरचना (बाटो-याम, शौचालय, धारा)		छैन
२	वाल हेरचाह कक्ष		छैन
३	स्तनपान कक्ष		छ
४	कार्यालयमा कार्यरत सुत्केरी अवस्थाको कर्मचारी (१ वर्ष भन्दा सानो उमेरको बालवालीका हुने आमाहरु) लाई स्तनपान समयको व्यवस्था		छैन
५	कार्यालयमा कर्मचारीहरुको लागी पोशाकको व्यवस्थामा समानता	छ	

घ) गत आर्थिक वर्ष र चालु आर्थिक वर्षमा लैससास सम्बन्धि कार्यक्रम तथा बजेटको व्यवस्था:

गत आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रममा महिला र लक्षित वर्गको लागी रकम विनियोजन भएको र सो रकम सो रकम कसरि खर्च भयो नखुलेको पाइयो भने यो आर्थिक वर्षमा न्युन मात्रै बजेट छुट्टायको पाइयो ।

आ.ब. २०८०/०८१ बजेटमा लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

- लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्दै लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिने छ ।
- महिला, बालबालिका, अल्पसंख्यक, भूमिहिन, अति गरिब, आदिवासी जनजाति र सामाजिक बहिस्करणमा परेका वर्गको लागी उत्थानशील कार्यक्रमहरू संचालन गरिने नीति लिईने छ ।
- गाउँपालिका तथा वडा स्तरीय बाल क्लब संजाललाई परिचालन गरिने नीति लिईनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र अनाथ बालबालिका, अपाङ्ग, सुस्त मनस्थिति, मानसिक सन्तुलन गुमाएका तथा ज्येष्ठ नागरिकको उचित व्यवस्थापन तथा स्याहारका लागि आवश्यक सेवा केन्द्र सञ्चालन गर्ने संघ संस्थालाई सहयोग गर्ने नीति लिईने छ ।
- लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट (GRB) तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन सम्बन्धी गाउँपालिका स्तरीय अभिमुखीकरण सञ्चालन गरिने छ ।
- गाउँपालिकाद्वारा स्वीकृत लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीति २०७९ कार्यान्वयन गरिने छ ।
- गाउँपालिकाबाट उपलब्ध हुने सेवाहरू असहाय, अपाङ्ग, ज्येष्ठ नागरिक एवं दृष्टि बिहिनहरूको लागी प्राथमिकताका साथ उपलब्ध गराइने छ ।
- गाउँपालिका स्तरबाट महिलाहरूको सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीति लिईने छ ।

- आवधिक विकास योजनाले निर्दिष्ट गरे बमोजिम लैङ्गिक हिंसा पिडित तथा प्रभावितको लागि आपत्कालीन सहयोग र पुनःस्थापना कोष स्थापना गरि सो को सञ्चालनका लागि सञ्चालन कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने नीति लिईने छ ।

बजेट

लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम - रु ३०००००
एकल महिला संजाल निर्माण - रु. १०००००
महिला जन्प्रतिनिधिहरूसंग स्त्री रोग निवार कार्यक्रम - रु. ५०००००
बाल क्लब साहित्य महोत्सव- रु. ३०००००
बच्चा जोखुहोस नगत सहित भोला बोक्नुहोस्- रु. १०००००
अध्यक्षसंग वृद्धवृद्धा कार्यक्रम- रु. १५०००००
आमा समूह बैठक - रु. ५०००००
उपाध्यक्ष मातृशिशु कार्यक्रम - रु. ५०००००

लैससासका लागि जम्मा बजेट – रु ३६०००००

कुल बजेट – रु. ५६९६२६०००

लैससासका लागि जम्मा बजेट प्रतिशतमा -०. ६४

ड) स्थानिय सरकारको लैससास सम्बोधनमा नागरिकको आवाज तथा प्रतिक्रिया

शिवपुरी गाउँपालिकाले दिने सेवाहरुमा लैससासको दृष्टिकोणले सेवा लिन आएका नागरिकहरुमध्ये जेष्ठ नागरिक, गर्भवती महिला र अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई रोलक्रम अनुसार पहिलो प्राथमिकतामा राखेर दिनुपर्ने तर कुरामा मात्र सिमित भएको व्यवहारमा लागु नभएको धारणा सेवाग्राहिहरुबाट पाईयो । पालिकाको विकास भौतिक रुपमा अलिबढि केन्द्रित भएको र सामाजिक विकास तथा सामाजिक न्यायमा कम ध्यान दिएको प्रतिक्रिया सेवाग्राहिहरुबाट पाईयो ।

९. सबल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने, अवसर र चुनौती पक्षहरु

लैससास परिक्षणका क्रममा पालिकाको लैससास सम्बन्धी विद्यमान नीति, व्यवस्था, कार्यान्वयन र अभ्यासका सम्बन्धमा गरिएको सबल, सुधारात्मक, अवसर र चुनौती सम्बन्धी विश्लेषणमा आएका बुँदा तथा सुझावहरु यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

९.१ सुचकको बुदागत अंकको आधारमा हलवाट राय लिएर सामुहिक रुपमा गरिएको विश्लेषण

मुल शिर्षक	सबल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौति
नीति कानून तथा योजना	नीति कानूनमा समावेशिता र सहभागिता छ ।	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन नीतिको तर्जुमामा सहभागीता	लैससास को नीति तथा कानून स्वयं स्थानीय तहले बनाउने भएकाले आफ्नो भूगोल अनुसार बनाउन पाईने ।	<ul style="list-style-type: none"> लैससास कार्यान्वयनको अवस्था कमजोर भएकोले यसको महत्व बुझ्न कोशिस गरिनु पर्ने ।
संस्थागत व्यवस्था	तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापनको सुरुवात शाखा तथा यसको जिम्मेवार व्यक्तिहरु हुनु	कर्मचारी पदाधिकारीमा प्रतिनिधित्व समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता कार्यप्रणालीमा समावेशिता	स्थानीय तहमा भएको समावेशिताको सिद्धान्तले गर्दा काम गर्न सजिलो ।	स्थानीय तहको संरचना भर्खर मात्र बनोकोले संस्थागत गर्न समय लाग्ने ।
मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	कर्मचारी छनौट गर्दा र विभिन्न समितिहरु गठन गर्दा समावेशीतालाई ध्यान दिनु । विपद व्यवस्थापनमा समावेशीता सहभागीता	मानव संशाधन तथा क्षमता विकास । अनौपचारिक मुल्य मान्यता र कु संस्कार विरुद्ध जनचेतना तथा कानुनी साक्षरता कार्यक्रम ।	आफैले नीति बनाउने र कार्यान्वयन पनि गर्ने हुदा नीति बनाउन र कार्यान्वयन गर्न सनिलो हुने भएकोले नतीजा छिटो आउने ।	निर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी लगायतका सरोकारवालाहरुलाई कानुनी साक्षरता बनाउन समय लाग्ने

सेवा प्रवाह	प्रजनन स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाईमा उल्लेखनिय कार्य सुत्केरी सहयोग र परामर्शको व्यवस्था प्रा.वि. तहमा दिवा खाजा कार्यक्रम	स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन पुर्वाधार विकासमा लैससास को दृष्टिकोण बाट नहुनु । महिला मेत्री धारा तथा स्नान कक्ष र अपाङ्गता मेत्री संरचना निर्माण	आवश्यकताको आधारमा सेवा प्रवाह गर्न सजिलो हुने ।	बजेटको अभावमा कतिपय सेवाहरु समयमानै प्रवाह गर्न नसकिने ।
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	सुशासन, उत्तरदायित्व र जवाफदेहिताको लागि सुरुवात	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन सुचना तथा संचार	बढ्दो सामाजिक संजालको पहुँच र प्रयोगले सुशासन र उत्तरदायित्वको महत्व बुझाउन सजिलो ।	हरेक अन्तरबस्तुहरु राजनीतिक सवाल मा रुपान्तरित भै मिलेमतोमा हुने खतरा हुन सक्छ ।

९.२ समुह कार्यबाट गरिएको विश्लेषण

<p>सबल पक्ष (Strength)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● लैससास रणनीतिक योजना बनेको ● गाउँपालिकाद्वारा गठित विभिन्न समिति उपसमिति तथा कार्यदलहरुमा समावेशी प्रतिनिधित्व भएको । ● गाउँपालिकामा कार्यरत विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरु बीच समन्वय र सहकार्य हुने गरेको । ● गाउँपालिकामा लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी प्रशिक्षण दिनका लागि आवश्यक मानवीय स्रोत रहेको ● गाउँपालिकाले निर्माण गर्ने भौतिक संरचनाहरु लैगिकमैत्री हिसाबले उपयुक्त हुने गरि निर्माण गर्न निर्देशन दिने गरेको । ● स्वास्थ्य सम्बन्धी टोल टोलमा जनचेतामूलक कार्यक्रम संचालन भैरहेका, गर्भवति महिलालाई गर्भाअवस्थामा अपनाउनुपर्ने सजकता, पोषण लगायतका विभिन्न चेतनामूलक कार्य संचालन भईरहेका । 	<p>कमजोर पक्ष (Weakness) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● गाउँपालिकापालिकाको लैससास नीति तर्जुमा नभएको । ● लैङ्गिक डेस्क / कोषको को स्थापना नभएको ● महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा सेवा र अवसरबाट बञ्चित वर्ग समुदायका लागि आवश्यक नीति तथा कार्यक्रमहरु पर्याप्त नभएको । ● गाउँपालिकाले समग्र विकासका लागि दिर्घकालिन नीति , योजना तथा आवधिक योजना तर्जुमा गर्न नसकेको । ● गाउँपालिकाले विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमहरुको अनुगमन गर्दा नीतिगत तथा कार्यगत सुभाब प्रष्ट रुपमा दिन नसकेको र दिएका सुभाबहरु पनि तत्काल कार्यान्वयनमा नआएको । ● पालिकाद्वारा संचालित सम्पूर्ण कार्यक्रमहरुको विस्तृत रुपमा अभिलेख व्यवस्थापन गर्न नसकेको, कार्यक्रम सम्पन्न
--	--

	<p>भएपश्चात लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने प्रचलन नभएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● गाउँपालिकामा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको सम्मानजनक प्रतिनिधित्व नरहेको । ● भौगोलिक विकटताका कारण सबै वडाका नागरिकले समान रूपमा सेवा सुविधा प्राप्त गर्न कठिनाई ● आम नागरिकका अपेक्षा अनुरूप पर्याप्त बजेट विनियोजन हुन नसकेको । ●
<p>चुनौति (Threats)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● गाउँ पालिकाको कर्मचारी र जनप्रतिनिधि बीच मतैक्यता कायम गर्नु ● गाउँ पालिकाको जनप्रतिनिधि एवं कर्मचारीहरुमा लैंगिक संवेदनशिल सोचको विकास गराउनु, ● वास्तविक लक्षित वर्गको निश्पक्ष पहिचान तथा छनौट गर्नु, ● लक्षित वर्गका लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रम तथा योजनाहरुलाई सोहि वर्गले मात्र लाभ लिन पाउने गरी उनिहरुको पहुँच स्थापित गराउनु, ● उपलब्ध स्रोत साधनहरुको समुचित र समन्यायिक वितरण गर्नु ● गाउँपालिका भित्र संचालन गरिने सम्पूर्ण कार्यक्रमहरुको लाभ, असर, प्रभाव सहितको विश्लेषण गर्ने तथा उक्त कार्यक्रमहरुको औचित्यतामाथि निरन्तर लेखाजोखा गर्ने पद्धतिको विकास गर्नु, 	<p>अवसर (Opportunities)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● लैससासका लागि संघ , प्रदेश र स्थानीय तहले विविध कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्ने संवैधानिक र नीतिगत प्रावधान रहनु ● गाउँपालिकालाई लैङ्गिक मैत्री बनाउनका लागि विभिन्न संघ संस्थाहरुले जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालनमा रहनु ● संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन पद्धतिका कारण आम नागरिकले लोकतान्त्रिक मूल्य मान्यता अनुरूप सेवा प्राप्त गर्ने अवसर भएको ● गाउँपालिकाले भौतिक संरचना निर्माण गर्दा लैंगिक दृष्टिकोणले सम्पन्न गर्नुपर्ने प्रावधान राख्नु

<ul style="list-style-type: none"> ● आम नागरिकमा रहेका सामाजिक विकृति, विसंगति तथा पछ्यौटेपनको अन्त्य गरी सभ्य र सुसंकृत समाज निर्माण गर्नु , ● संघ, प्रदेश र गाउँ पालिका स्वयंबाट प्राप्त आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगको उचित व्यवस्थापन गर्दै लैससास मैत्री नगर निर्माण गर्नु । 	<ul style="list-style-type: none"> ● संघ तथा प्रदेश स्तरबाट विभिन्न लक्षित वर्गहरुको आवश्यकता सम्बोधन हुने गरी विभिन्न कार्यक्रम तथा योजना हरु लागु गर्नु (जस्तै प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम) ● संबैधानिक रुपमा नै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच समन्वय, सहकार्य र साभेदारीको व्यवस्था गरिनु ।
---	--

१० लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्ययोजना

उल्लेखित कार्ययोजनामा हालको वर्ष २०८०/०८१ मा सुचकहरुले प्राप्त गरेको अंक सहित कार्ययोजना निर्माण भएको छ जसबाट आगामी दिनमा गर्ने कार्यक्रम तथा उपलब्धि मापन गर्न समेत आधारभुत तथ्याडकको रुपमा प्रयोग गर्न र उपलब्धिहरु मापन गर्न सकिने छ । यसको साथै सामाजिक विकास शाखा अर्न्तगत महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण शाखाले क्रियाकलापहरुको लागी आवश्यक बजेट तयार गर्ने र वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा पेश गर्नुपर्ने छ ।

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप संचालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधी	थप दायित्व	
पुर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
१ नीति, कानून र योजना (२०)	११	१ लैससास नीतिको तर्जुमा	विधायन समिति	कार्यपालिका	लैससास शाखा	२०८१ असार मसान्त	पर्ने	
		२ ऐन, नीति, नियम, तथा कार्यक्रमहरु लैङ्गिक दृष्टिकोणले समिक्षा तथा विश्लेण गर्ने	लैससास शाखा	कार्यपालिका	बडा कार्यालय तथा सबै बिषयगत शाखाहरु	२०८१ असार मसान्त	पर्ने	

		३ महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका वर्ग समुदायको विकासका लागि निश्चित प्रतिशत बजेट सिमा निर्धारण गर्ने	योजना तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति	कार्यपालिका	वडा कार्यालय तथा सबै विषयगत शाखाहरु	निरन्तर	पर्ने	
		४ दिगो विकास लक्ष्य, CRC , तथा बेईजिङ्ग घोषणापत्रका बाह्र वटा सरोकारका क्षेत्रहरुलाई स्थानीयकरण गर्ने रणनीतिको तर्जुमा	लैससास शाखा	कार्यपालिका	वडा कार्यालय तथा सबै विषयगत शाखाहरु	२०८१ पुष मसान्त		

२ संस्थागत व्यवस्था (२०)	१३.५	१ वडा कार्यालय तथा पालिका हिला कर्मचारी कम्तिमा ४० प्रतिशत पुर्याउन			प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	२०८१ जेठ सम्म	पर्ने	
		२ महिला पुरुष समविकास कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने	लैससास शाखा	कार्यपालिका	लैससास शाखा	२०८१ असार मसान्तसम्म	पर्ने	
		३ लैससास कार्यान्वय समितिको गठन	लैससास शाखा	कार्यपालिका	लैससास शाखा	२०८१ सम्म	पर्ने	

३ मानव संसाधन तथा क्षमता विकास (२०)	१४.५	१ गाउँ पालिकाले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित लैङ्गिक खण्डीकृत तथ्यांक र सुचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने ।	कार्यपालिका	नगरसभा	विषयगत शाखा सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण शाखा	२०८१असार मसान्त		
		२ लैङ्गिक डेस्कको स्थापना	लैससास शाखा	कार्यपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	निरन्तर	पर्ने	
		३ लैङ्गिक हिंसा रहित वडा तथा पालिका घोषणा	प्रा.प्रा.अधिकृत	कार्यपालिका	वडा कार्यालय	वार्षिक रुपमा	पर्ने	
		४ लैङ्गिक तथा समावेशी विकासका लागि क्षमता विकास कार्ययोजना निर्माण	प्रशासन शाखा	कार्यपालिका	कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधि	निरन्तर	पर्ने	
सेवा प्रवाह (२०)	१३.५	१ महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समुदायका लागि लोक सेवा आयोगको पूर्व तयारी कक्षा संचालन	कर्मचारी प्रशासन शाखा	कार्यपालिका	विषय विज्ञ	२०८१ माघ मसान्त सम्म		
		२ कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्थलगत भ्रमणको व्यवस्था गर्ने	लैससास शाखा	कार्यपालिका	सबै शाखा	२०८१ चैत्र सम्म	पर्ने	

		३ गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरुप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरुको स्थापना	नगर सहकारी शाखा	कार्यपालिका	गाउँ पालिका	पर्ने	पर्ने	
		४ गाउँ पालिका, अस्पताल तथा सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपान कक्षको व्यवस्था गर्ने	बहुक्षेत्रीय पोषण शाखा, लैससास शाखा	कार्यपालिका	गाउँ पालिका अस्पताल,	पर्ने	पर्ने	
		५ गाउँ पालिकामा सफा पिउने पानी , सफासँग हात धुने व्यवस्था र स्यानीटाईजरको प्रवन्ध मिलाउने	स्वास्थ्य शाखा	प्रा.प्रा. अधिकृत	सबै शाखा	पर्ने	पर्ने	
सुशासन तथा उत्तरदायित्व (२०)	१२.५	१ गाउँ पालिकाद्वारा लक्षित वर्गहरुका लागि संचालित कार्यक्रमहरुको सूचना सबैको पहुँच हुने गरी प्रवाह गर्ने व्यवस्था गर्ने	सुचना प्रविधि शाखा	प्रा.प्रा. अधिकृत	वडा कार्यालय तथा विषयगत शाखा	२०८१ असार मसान्त	पर्ने	
		२ लक्षित वर्गहरुका लागि छुट्याइने कार्यक्रमबाट उनीहरुले प्राप्त गरेको लाभ,असर र प्रभावको विश्लेषण गर्ने परिपाटी बसाल्ने	योजना अनुगमन तथा सिफारिस समिति	प्रा.प्रा. अधिकृत	वडा कार्यालय तथा विषयगत शाखा	निरन्तर		

११. निश्कर्ष

शिवपुरी गाउँपालिका राजधानी काठमाडौं छिमेकी जिल्ला र छिमेकी गाउँपालिका पनि हो, राजधानिवासिले देख्ने र पाउने कुनै पनि सुविधा यहाँका जनताका लागि पहुँच भन्दा बाहिर

हुदैन, शिवपुरीका जानप्रतिनिधिहरु र कर्मचारी प्रशासनले थोरै मात्र ध्यान दिनसक्ने हो भने पनि यहाँका जनताको जीवन जिविकाले धेरै फड्को मार्न सक्ने अवसर छ । लैससासको दृष्टीकोणबाट हेर्दा शिवपुरी गाउँपालिका धेरै नै पछाडि परेको देखिन्छ । लैससास रणनीति बनेको तर रणनीति र कार्यक्रमको तालमेल देखिदैन, कार्यक्रम खर्च शिर्षक वेब साइट पाइदैन, बजेट खर्च भन्ने शिर्षकमा कार्यक्रम बजेट / विविध बजेट भन्ने शिर्षक मात्र छ कार्यक्रमहरु देखिदैन, कस्ता कस्ता कार्यक्रम भन्ने कुरा राखिएको छैन, बजेटको कोडमा छैन सुत्राबाट मुख्य शिर्षक मात्र वेबमा राखिएको छ । बजेट छ तर खर्च कसरि भएको छ भन्ने रेकर्ड भेटिदैन । अब पनि पालिका नेतृत्वले यी र यस्ता जनताका आवश्यकतासंग सम्बन्धित कार्यहरुमा ध्यान दिन सकेन भने सिमान्तकृत जनताले दुख पाउँछेन । जनप्रतिनिधि हरुको यो कार्यकाल यस्ता विषयमा काम गर्न एक अवसर पनि हो ।

अनुसूचि १: लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणका सूचकहरु र प्राप्तांक :

स्थानीय तह लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण कार्यविधि, २०७७ का आधारमा

पाँचवटा मुख्य विषय र सो अनुसार सहायक विषयका सूचकहरुको जम्मा अंकभार १०० को विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ । लैससास परीक्षण कार्यविधि २०७७ लाई राम्रोसँग अध्ययन गरेर मात्र अंकन गर्नुपर्ने छ । परीक्षण कार्यशालामा पाँचवटा विषयका लागि पाँचैवटा समूह निर्माण गरी परीक्षण गर्नुपर्ने छ ।

स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे/नगरेको स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू समावेश भए/नभएको

नोट : मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनु पर्नेछ । तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा १, ०.५ र ० अंक पाउने अवस्था र सो को प्रमाणीकरणको आधार राखिएको छ । यी सूचकमा गरिने मूल्याङ्कन सामुहिक मूल्याङ्कन हो । समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सोको अवस्थाबारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

१. नीति कानून तथा योजना : अङ्कभार (२०)

१.१ नीति र कानूनमा समावेशिता सहभागिता अङ्कभार (८)

सूचक नं	सूचकहरु	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	प्रमाणिकरणको आधार
१	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यादेशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरे नगरेको ।	० -१	०	विधान समिति

२	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे - नगरेको	० -१	०	विधान समिति
३	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू समावेश भए - नभएको	० -१	१	
४	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरू छन - छैन ? (स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको ?	० -१	१	
५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्न पर्याप्त प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ - छैन ?	० -१	०	
६	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बञ्चितमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाए - नमिलाएको	० -१	१	न्यायिक समिति
७	महिला र पुरुषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहे - नरहेको	० -१	१	
८	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहे - नरहेको	० -१	०	
जम्मा		६	४	
१.२.योजना तजुमा तथा कार्यान्वयन -अड्कभार (८)				

९	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको छ - छैन ?	० -१	०.५	नीति तथा कार्यक्रम
१०	गाउँपालिका/नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितिकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरे - नगरेको	० -१	०	
११	स्थानीय सरकारको योजना सूची लक्षित समूहहरूको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरे - नगरेको (योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ, वस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यक्रमहरूलाई समेटे नसमेटेको परीक्षण)	० -१	१	वार्डको भेला तथा समितिको निर्णय
१२	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए - नभएको ?	० -१	०.५	नगरसभामा छलफल हुने गरेको
१३	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए -नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन)	० -१	०	
१४	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरे - नगरेको	० -१	०.५	
१५	स्थानीय तहका योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बने - नबनेको	० -१	१	

१६	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरूमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता भए - नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए - नदिएको	० -१	१	
जम्मा		६	४.५	
१.३. बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन (अङ्कभार (४))				
१७	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुशिलम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण गर्ने) गरिए -नगरिएको ?	० -१	०.५	
१८	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमितरूपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए - नगरिएको ?	० -१	०.५	
१९	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरिए - नगरिएको ?	० -१	०	
२०	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समथैमा खर्च गरिए - नगरिएको ? (बजेट तथा कार्यक्रमबीच भिडान)	० -१	०.५	
जम्मा		४	१.५	
सुचक १ को कुल जम्मा		२०	१०	

२. संस्थागत व्यवस्था : अङ्कभार (२०)				
२.१. कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व – अङ्कभार (४)				
२१	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरूपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको छ -छैन ?	० -१	०.५	
२२	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको छ - छैन ?	० -१	०.५	कर्मचारी पदपूर्ती कार्यविधि छ ।
२३	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको -नगरेको ?	० -१	०	
२४	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको - नलिएको	० -१	०.५	
जम्मा		४	१.५	
२.२. कार्यप्रणालीमा समावेशिता – अङ्कभार (४)				
२५	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति छ - छैन ?	० -१	०	

२६	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था छ, छैन ? (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित गरिए/नगरिएको)	० -१	०	
२७	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ - छैन ?	० -१	०	
२८	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको र यस समितिले वडा तहमा योजाना सम्बन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन गरे - नगरेको	० -१	१.५	
जम्मा		४	१.५	
२.३. समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व - अङ्कभार (४)				
२९	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहे - नरहेको ?	० -१	१	
३०	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए - नपाएको ?	० -१	१	
३१	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरे -नगरेको ?	० -१	०	

३२	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुभावहरूको कार्यान्वयन हुने गरे - नगरेको ?	० -१	०	
जम्मा		४	२	
२.४. वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता - अङ्कभार (४)				
३३	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गरिएको - नगरिएको ?	० -१	०	
३४	के आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था भएको छ ? उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ?	० -१	०	
३५	के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि बजेटको व्यवस्था भएको छ ? सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको छ ?	० -१	०	
३६	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे - नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको ।	० -१	०.५	
जम्मा		४	०.५	
२.५. तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन - अङ्कभार (४)				

३७	के स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डकृत सूचनातथ्यांक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ ? (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि)(गाऊं /नगर प्रोफाईल)	० -१	०	
३८	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचनातथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरे -नगरेको (गाऊं/नगर प्रोफाईल)	० -१	०	
३९	के स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ ?	० -१	०	
४०	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने गरे - नगरेको ?	० -१	१	
जम्मा		४	१	
नं.२ को कूल जम्मा		२०	६.५	
३. मानव शंसाधन तथा क्षमता विकास – अङ्कभार (२०)				
३.१. मानव संशासन तथा क्षमता विकास – अङ्कभार (८)				
४१	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन भए । नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए - नआएको ?	० -१	०.५	नीति तथा कार्यक्रम

४२	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी/कर्मचारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंसा सम्बन्धी तालिम लिएका छन् वा छैनन र तालिम कार्यक्रममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थियो वा थिएन ?	० -१	०	अधिकार बारे तालिम भएको
४३	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ - छैन ?	० -१	०	
४४	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राविधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन् - छैनन ? सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरिएको छ - छैन ?	० -१	०	महिला विकास शाखा
४५	के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् ? (विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या)	० -१	०.५	
४६	के स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ ?	० -१	०	
४७	महिला र वन्चितकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए नभएको । (संचालित तालिम कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	० -१	०	
४८	महिला विकासका लागि भएका वेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ? सोको लागि अभिमुखीकरण गरिएकोछ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	० -१	०	

जम्मा		८	१	
३.२. अनौपचारिक मुल्य मान्यता र कु संस्कार बिरुद्ध जनचेतना – अङ्कभार (४)				
४९	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको छ (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	० -१	०.५	
५०	लैङ्गिक हिंसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा गरेको छ (घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसा विरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाएको छ (घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय)	० -१	०	
५१	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	० -१	०	
५२	के स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै (जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	० -१	०	
जम्मा		४	०.५	
३.३. कानुनी साक्षरता – अङ्कभार (४)				
५३	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे - नगरेको ?	० -१	०	
५४	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र	० -१	०.५	

	समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे - नगरेको ?			
५५	के महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालित भएका छन् ? (जस्तै: कानूनी हक अधिकार, एकल महिला र मानव बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिवारे अनुशिक्षण)	० -१	०.५	
५६	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट के उनीहरू लाभान्वित भएका छन् ? (जस्तै: कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिवारे अनुशिक्षण र यसको असर)	० -१	०.५	
जम्मा		४	१.५	
३.४. विपद व्यवस्थापनमा समावेशीता – अङ्कभार (४)				
५७	स्थानीय सरकारले विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श गरे । नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान रहे - नरहेको ?	० -१	०.५	
५८	स्थानीयस्तरको विपद सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरे - नगरेको ?	० -१	०.५	
५९	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी गर्ने गरे - नगरेको ?	० -१	०	

६०	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरे - नगरेको ?	० -१	०	
जम्मा		४	१	
३ नंको कुल जम्मा		२०	४	
४. सेवा प्रवाह – अङ्कभार (२०)				
४.१. पुर्वाधार विकास– अङ्कभार (४)				
६१	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ढुङ्गा, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री र संबेदनशील संरचनाको प्रावधान सहित हुने गरे - नगरेको	० -१	०.५	
६२	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरू, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पुर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरिएको छ - छैन ?	० -१	०.५	
६३	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लान्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने गरिएको छ - छैन ?	० -१	०	
६४	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको	० -१	०.५	

	चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहे - नरहेको ?			
जम्मा		४	०.५	
४.२. प्रजनन स्वास्थ्य – अङ्कभार (४)				
६५	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी वार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए - नभएको ?	० -१	१	
६६	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सोको व्यवस्थापन गरिएको छ - छैन ?	० -१	०.५	
६७	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका छन् ?	० -१	१	
६८	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य विमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट भए - नभएको ?	० -१	१	
जम्मा		४	२.५	
४.३. शिक्षा कार्यक्रम – अङ्कभार (४)				
६९	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाए - नमिलाएको ?	० -१	०.५	शिक्षा नीति

७०	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाए - नमिलाएको ?	० -१	०.५	
७१	अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालित भए - नभएका ? (जस्तै: अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि) (कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)	० -१	०	
७२	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागि प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे - नगरेको ?	० -१	०.५	
जम्मा		४	१.५	
४.४. खानेपानी तथा सरसफाइ – अङ्कभार (४)				
७३	गाउँपालिका / नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्थानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए - नभएको	० -१	०.५	
७४	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे - नगरेको ?	० -१	०.५	
७५	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्ट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे - नगरेको ?	० -१	०.५	

७६	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे - नगरेको	० -१	०.५	यो सुचक यहा सम्बन्धित छैन
जम्मा		४	२	
४.५.स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार ब्यवस्थापन - अड्कभार (४)				
७७	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ - छैन ?	० -१	०.५	
७८	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरे । नगरेको (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	० -१	१	
७९	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे । नगरेको ? (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिम सम्बन्धी सुचकाँक)	० -१	०	
८०	गरिब तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए - नभएको ?	० -१	०	
जम्मा		४	१.५	
नं.४ को कूल जम्मा		२०	९	

५. सुशासन तथा उत्तरदायित्व – अङ्कभार (२०)				
५.१. सुशासन – अङ्कभार (४)				
८१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारी बाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	० -१	०	
८२	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा बन्चितकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए - नल्याएको ?	० -१	०	न
८३	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	० -१	०	
८४	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गरेको छ ?	० -१	०	
जम्मा		४	०	
५.२. उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता – अङ्कभार (४)				
८५	स्थानीय सरकारले नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरे - नगरेको	० -१	०	
८६	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति रहने गरे - नगरेको ?	० -१	०.५	

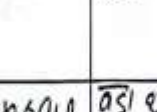
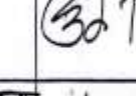
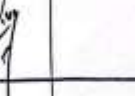

८७	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्वितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनका विषयमा आवाज उठ्ने गरे - नगरेको र यसरी उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरे - नगरेको ?	० -१	०	
८८	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए - नल्याएको ?	० -१	१	आचार संहिता छ
जम्मा		४	१.५	
५.३. सूचना तथा संचार (अङ्कभार (४))				
८९	स्थानीय सरकारले नियमितरूपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे । नगरेको र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक गरे - नगरेको ?	० -१	१	
९०	स्थानीय सरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरे - नगरेको ?	० -१	०.५	
९१	के स्थानीय सरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापामा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको छ ?	० -१	०	
९२	के स्थानीय स्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको छ -आधार तथ्यांकसँग समेत तुलना गर्न सकिने)	० -१	०	

जम्मा		४	१.५	
५.४. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन – अङ्कभार (४)				
९३	के कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्बन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको छ ?	० -१	०.५	
९४	के स्थानीय सरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिन्छ ?	० -१	०	
९५	के स्थानीय सरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल गर्ने गरेका छ ?	० -१	०.५	
९६	के अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ ?	० -१	०.५	
जम्मा		४	१.५	
५.५. समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार – अङ्कभार (४)				
९७	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरे - नगरेको ?	० -१	१	
९८	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल बनी कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरूपमा कार्य हुने गरे - नगरेको ?	० -१	०.५	

९९	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्बन्धी क्षमता विकास तालिमहरू प्रदान गर्ने गरे - नगरेको ?	० -१	०	
१००	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरुद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भन्नि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरे - नगरेको ?	० -१	०	
जम्मा		४	१.५	
५ नं को जम्मा		२०	५	
कुल जम्मा		१० ०	३६	

अनुसूची २ : हाजिरी

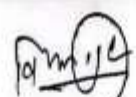

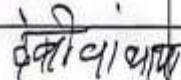

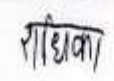
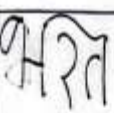
मिति २०८०।०१।१३ गतेका दिन शिवपुरी गाउँपालिकाका श्रद्धयअध्यक्ष श्री गोविन्द प्रसाद थपलियाज्युको अध्यक्षतामा शिवपुरी गाउँपालिकाबाट आयोजित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास-GESI) परीक्षण कार्यशाला - २०८० मा सहभागीहरुको हाजिरी विवरण

क्र.सं	नाम	ठेगाना	मोबाईल नम्बर	संलग्न संस्था र पद	हस्ताक्षर	कैफियत
१.	गोविन्द प्रसाद थपलिया	शिवपुरी गा.पा.		अध्यक्ष गा.पा.		
२.	विर बहादुर तामास	शिवपुरी गा.पा.		उपअध्यक्ष गा.पा.		
३.	पसुन कर्मा			प्र.स.स.		
४.	शिव प्रसाद रिजाल	शिवपुरी ०८	९८७६५४३२१०	वडा अध्यक्ष		
५.	विष्णु श्रेष्ठ	शिवपुरी ०६		" "		
६.	कुमार तामास	शिवपुरी ०२		" "		
७.	रश्म बहादुर श्रेष्ठ	शिवपुरी ०२		" "		
८.	विर क. तामास	शिवपुरी ०६		" "		

मिति २०८०/०९/१३ गतेका दिन शिवपुरी गाउँपालिकाका श्रद्धाअध्यक्ष श्री गोविन्द प्रसाद थपलियाज्युको अध्यक्षतामा शिवपुरी गाउँपालिकाबाट आयोजित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (तैससास-GESI) परीक्षण कार्यशाला - २०८० मा सहभागीहरूको हाजिरी विवरण

क्रं स	नाम	ठेगाना	मोबाईल नम्बर	संलग्न संस्था र पद	हस्ताक्षर	कैफियत
९	कुसुम पुसादे पाटपरेला	शिवपुरी ०५	९८५९५८५९५४	शिवपुरी गाउँपालिका केन्द्र		
१०	अभिषेक श्रेष्ठ	शिवपुरी-४	९७५८२९०१५४	शिवपुरी कालिकला		
११	शुक्ला तामाङ	शिवपुरी-३	९७५९३२०१३५	शिवपुरी काल कला		
१२	अभिषेक ठकुरी	शिवपुरी-७	९७५२८८५०१८	शिवपुरी काल कला		
१३	श्रीताइवी पाँचथे	शिवपुरी ५	९९६६५१७२९१	शिवपुरी गाउँपालिका सुदूरपश्चिम प्रदेश		
१४	कमला तामाङ	शिवपुरी ८	९९५९७८५१९५	व्यक्तिगत संस्था	कमला	
१५	सुनीतामा तामाङ	शिवपुरी ०९	९९५९८१७३३९	शिवपुरी काल कला	सुनीतामा	
१६	सुनीतामा तामाङ	शिवपुरी ०९	९९६३५७९५९९	शिवपुरी काल कला	सुनीतामा	

मिति २०८०।०९।१३ गतेका दिन शिवपुरी गाउँपालिकाका श्रदयअध्यक्ष श्री गोविन्द प्रसाद थपलियाज्युको अध्यक्षतामा शिवपुरी गाउँपालिकाबाट आयोजित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास-GESI) परीक्षण कार्यशाला - २०८० मा सहभागीहरुको हाजिरी विवरण

क्रं स	नाम	ठेगाना	मोबाईल नम्बर	संलग्न संस्था र पद	हस्ताक्षर	कैफियत
१६	विश्व मिरी	शिवपुरी ४	९६४४४४ ९९८८	शिवपुरी गाउँपालिका		
१८	रौशन व चौहान	शिवपुरी २	९९६०२८९९९	शिवपुरी गाउँपालिका		
१९	पुष्पा बरेशाई	"	९८४९९०९९९	शिवपुरी गाउँपालिका		
२०	सुमिता घिमिरे	"	९८४२४२२४९६	शिवपुरी गाउँपालिका		
२१	देवी चौधरी	शिवपुरी १		शिवपुरी गाउँपालिका		
२२	मन्जु तामाङ	शिवपुरी ४	९८६५६५७७९२	शिवपुरी गाउँपालिका		
२३	राधिका विक	"	९७६१६९०१९ ९७६१६९५८१५	शिवपुरी गाउँपालिका		
२४	भरतकुमारी थापा	शिवपुरी २	९८५३११७०७२	शिवपुरी गाउँपालिका		

२५	मनिष गौतम	शिवपुरी गा.पा.	९६६९९३७९०९	जंजुमभाइएव		
२६	रिता नेपाली	शिवपुरी गा.पा. शिवपुरी	९७५१८५००६०	पुर्खेवाठिका		
२७	भगवती कुशुवासी	शिवपुरी गा.पा.	९९५९३१५०५	कायफालिका		
२८	निर्जुमोह	,	९८५१५५१५८	कायफालिका		
२९	शैलेजे धुपलिया	शिवपुरी	९८५९९९६६६४	पत्रकार		
३०	धनश्याम खलवासि	शिवपुरी	९८५३५०२३५	लेखक		
३१	विद्याप के.सी.	शिवपुरी गा.पा.	९८५३२९८८५	वेजाना समोडो		
३२	अरुणा लामा	शिवपुरी गा.पा.	९८५१०७९६९	मैसुनी मोसासुनी परासुनी		
३३	संमिता सुनार	शिवपुरी	९८५१०७९६९ ९८५१०७९६९	वडा सदस्य	संमिता	
३४	कल्याण अधिकारी	शिवपुरी	९८६२९०७३३२	सुदूरपश्चिम		

२५	गुर्ला लामा	शिवपुरी-५	९८६५०७३५१५	ब.प्र.अ	
२६	सुरेश थापा	शिवपुरी-६	९८५९५०१२६५	पो.अ	
२६	विदुर सुवेदी	शिवपुरी-५	९८५३६५३१००	भो.शा	<u>Didur Subedi</u>
२८	कृष्ण प्रसाद थापा	शिवपुरी-८	९८५३९६३१०९	का.सचिव	
२९	जम्पल उन्नी	शिवपुरी-५		न्यायिक सहायक	
४०	समिन डंगेल	शिवपुरी-६	९८४९९९२३९	Mrs. Suman	<u>Kabin Dangel</u>
४९	जिता बाना मजार	शिवपुरी-५	९८०९५६९०९३	E.O.F	
४२.	रमेश बहादुर सुब्बा	शिवपुरी-४	९८५९९९२०४३	अ.स.अ	
४३.	सुलपना अधिकारी	शिवपुरी-४	९८७९०७३३२		
४४	सिद्धी विरवात	शिवपुरी-६	९८५१५९५५१५	प्र.अ. रामसायन दाप प्रा.वि.	

४२	विमल लोहनी	शिवपुरी-०६	९८४५४९९०४	वृत्त मंडल	दस्तावेज
४४	विमल दे.सी	शिवपुरी-०६		वृत्त मंडल	
४५	योगेश्वर कुडेल	रतनपुर शिवपुरी	९८५१११०३५	प्रशिक्षक	५०९
४६	रमेश कुडेल	शिवपुरी ०६	९८०३८०१६४८	क.सं. सर्व डी.एन.डी.	२०१९
४८	शो.ब.कु. बु.बा.कु.	शिवपुरी ०६	९८०३८०१६४८	क.सं.	२०१९
४९	श्रीवती तामा.	शिवपुरी ०६	९८६९९५६४९३	मैजिस्ट्रेट सहायक	२०१९
५०	कु.सं. तामा	शिवपुरी			
५०	वि.कु. प्रसाद लोपात	शिवपुरी	९८२९९२५४४२	प्रशासन सहायक	२०१९
५१	क.सं. शिवपुरी	शिवपुरी-६	९८५३०१५९५	लेखिका	२०१९
५२	रा.सं. शिवपुरी	शिवपुरी	९८५१५४८६०२		२०१९